

En handlingsplan för att bidra till hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion

En ökad befolkning, både regionalt och globalt, och en allt högre levnadsstandard gör det viktigt att vi säkerställer en hållbar livsmedelsproduktion i Uppsala län och bidrar till den regionala och globala livsmedelsförsörjningen.

Den 20 juni 2017 beslutade riksdagen att anta den nationella livsmedelsstrategin med mål som sträcker sig till 2030. I Uppsala län finns mål om livsmedel i den regionala utvecklingsstrategin som siktar på att öka produktionen och produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn.

Denna handlingsplan har tagits fram med utgångspunkt i målen i den regionala utvecklingsstrategin och i linje med den nationella livsmedelsstrategin. Bakom handlingsplanen står LRF Mälardalen, Länsstyrelsen Uppsala län, Region Uppsala, Sveriges lantbruksuniversitet, Statens veterinärmedicinska anstalt och Uppsala kommun. Handlingsplanens styrgrupp består av representanter från ovan nämnda organisationer.

Handlingsplanens syfte och mål

Handlingsplanens syfte är att bidra till målen kopplat till livsmedel i Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län samt bidra till målen i den nationella livsmedelsstrategin och relevanta miljömål.

Handlingsplanens mål är att bidra till en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion i Uppsala län. För att nå handlingsplanens mål måste aktörer i länet samverka och initiativ från företagare och organisationer uppmuntras.

Indikatorer för målen kopplat till livsmedel i Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län är:

- Produktionsvärdet från ekologiska livsmedel ska öka med 200% till år 2030.
- Produktionsvärdet från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka med 50% till 2030.
- Produktionen från jordbruks- och trädgårdssektorn ska öka med 35% till 2030.

När den regionala utvecklingsstrategin revideras, revideras även Ät Uppsala län – en handlingsplan för att bidra till hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion.

Framtagande

I processen för att ta fram handlingsplanen hölls träffar med primärproducenter, förädlare, handel, kommuner, restauranger, lärosäten, finansiärer och andra aktörer för att få information om de behov som finns. En öppen workshop arrangerades där det diskuterades behov av åtgärder och aktiviteter för att nå de livsmedelsrelaterade målen i länets regionala utvecklingsstrategi. Ett möte genomfördes även med länets partnerskap för landsbygdsutveckling där livsmedelsproduktionen i länet diskuterades.

För att inhämta specialistkunskap inom ett antal områden genomfördes fokusgruppsmöten med representanter från producenter och kommuner i syfte att lyfta fram vilka ytterligare behov som finns inom olika verksamheter och för att förankra handlingsplanen.

Därtill genomförde styrgruppen omvärldsbevakning och informationsinsamling av andra initiativ. Processen resulterade i identifiering av fem tematiska områden som ska ingå i handlingsplanen.

Uppdatering 2021

I samband med lanseringen av Regional utvecklingsstrategi och Agenda 2030-strategi för Uppsala län år 2021-2024 har en aktualitetsprövning genomförts och en uppdaterad version av handlingsplanen tagits fram.

Inför uppdateringen genomfördes samverkansamtal med nyckelaktörer i livsmedelssystemet, såsom företagare, offentlig sektor, intresseorganisationer och rådgivare. Under våren genomfördes även en öppen enkätundersökning som låg på länsstyrelsens webbplats. Därutöver hölls ett möte med länets partnerskap för landsbygdsutveckling där uppdateringen av handlingsplanen Ät Uppsala län diskuterades.

Fem tematiska områden

Aktiviteter eller åtgärder inom var och ett av de fem tematiska områdena bedömer vi kommer föra länet framåt i riktning mot en hållbart ökande livsmedelsproduktion.

Från jord och vatten till bord

Länet producerar högkvalitativa råvaror som har stora innovations- och utvecklingsmöjligheter. En konkurrenskraftig livsmedelssektor har betydelse för hela samhället och bidrar till jobb och långsiktigt hållbar tillväxt.

Uppsala län har många styrkor så som en stor spannmålsproduktion, goda förutsättningar för naturbetesmarker, måltidsturism och närhet till en stor marknad. Länet har dock glapp i förädlingsledet och utmaningar kopplat till logistik. Det finns stora möjligheter att utveckla den lokala produktionen av råvaror och livsmedel, samt lyfta produktionen genom att stärka hela kedjan.

För att nå en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion behövs goda förutsättningar för de enskilda företagen att bedriva sin verksamhet och utvecklas. En välfungerande livsmedelskedja från produktion till bord är central. Här pekas logistik, förädling, handel, konsumtion, god djurhälsa, kommunikation, affärsutveckling och minskat matsvinn i hela systemet ut som viktiga delar. Även samverkan, innovation och forskning är nyckelfaktorer för utvecklingen framåt.

Förenkla för företag

För att stärka företagens konkurrenskraft behövs goda förutsättningar för företagande och attraktiva miljöer för företag att utvecklas i. Konkurrenskraften påverkas av många faktorer, däribland en god samverkan mellan näringsliv, forskning, utbildningssamordnare och offentlig sektor.

Säkra och tillförlitliga livsmedel är en grundförutsättning för en konkurrenskraftig livsmedelssektor. Ett led i arbetet med att säkerställa en sådan produktion är en trygg, effektiv och rättssäker tillsyn, något som underlättas av god kommunikation mellan företagare och tillsynande organisation. För att gynna företagen bör därför ett fokusområde vara kommunikation och samverkan inom tillsynsområdet.

I andan av att förenkla för företagen finns det många områden att utveckla, exempelvis information om ärendeprocesser, företagsetablering och affärsutveckling. Med samverkan kan vi gemensamt arbeta för goda förutsättningar och utveckling i länet.

Kompetensförsörjning och arbetskraft

Det finns stora möjligheter till arbete inom livsmedelssektorn, från produktion till konsumtion. Trots det har kompetensförsörjningssystemet utmaningar i att möta dagens behov på arbetsmarknaden. Många grupper står utan sysselsättning samtidigt som företagarna uttryckt svårigheter i att hitta rätt kompetens och medelåldern i lantbrukarkåren är hög i länet.

Det behövs insatser för att höja intresset för livsmedelssektorn så att näringen blir attraktiv och långsiktigt livskraftig. Exempelvis genom att visa unga och nya grupper vilka möjligheter det finns till arbete inom näringen och insatser för att stimulera ägarskiften. Detta förutsätter kommunikation och samverkan inom hela kedjan. Genom att stärka företagens konkurrenskraft blir näringen mer attraktiv och livskraftig.

Konsument och upphandling

Konsumentens val är en nyckel i utvecklingen av livsmedelssystemet. Det finns en tydlig koppling mellan livsmedelsproduktion, sysselsättning, folkhälsa samt hållbar tillväxt och miljömål. Ökad konsumtion av regionalt producerade livsmedel ska främjas då de ger stora mervärden för länet.

Konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och det ska vara lätt att göra hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. På så sätt kan medvetna val bidra till en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion.

Upphandlingen av livsmedel till alla offentliga måltider är en betydelsefull del av länets konsumtion och är ett viktigt verktyg för att bidra till den regionala utvecklingsstrategin och den nationella livsmedelsstrategin. För en lyckad upphandling av lokala produkter har offentlig sektor och producenter framhållit kommunikation, kunskap och logistik som viktiga faktorer. Därför ska logistiklösningar och kunskapshöjande insatser för såväl privat som offentlig konsumtion främjas.

Samhällsutveckling och hållbar livsmedelsproduktion

För att möjliggöra en miljömässigt hållbar livsmedelsproduktion enligt Agenda 2030 gäller det att länets förutsättningar för livsmedelsproduktion och regionens stora kunnande tas tillvara. Uppsala län är en expansiv region där städer och tätorter växer. Det är därför viktigt att ha med jordbruksmarkens bevarande i samhällsplaneringen ur ett kris- och hållbarhetsperspektiv.

Med en ökad globalisering, migration, klimat- och miljöförändringar blir en robust livsmedelsförsörjning allt viktigare. För att nå dit krävs fortsatt utveckling av hela systemet där befintlig kunskap och framtida forskning omsätts i praktiken.

Ett hållbart livsmedelssystem är bättre rustat för klimatförändringar, ökad befolkning, oförutsägbara händelser och kriser.

En ökad regional livsmedelsproduktion kan bidra till en stärkt krisberedskap, öppna landskap och biologisk mångfald. Det är därför viktigt att ha med lantbrukets förutsättningar och livsmedelsproduktionens betydelse i samhällsutvecklingen.

Genomförande

I genomförandet av Åt Uppsala län behöver aktörer i länet bidra för att främja en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion. Handlingsplanen pekar ut en gemensam viljeriktning för länet och dess genomförande bygger på prioriteringar i ordinarie verksamheter, samarbeten och nya initiativ. De fem tematiska områdena som handlingsplanen fokuserar på bedöms angelägna för att föra länet framåt i riktning mot en hållbar och konkurrenskraftig livsmedelsproduktion.

Styrgruppens organisationer genomför gemensamma aktiviteter och främjar synergier som bidrar till Åt Uppsala län. Styrgruppen sammanträder löpande under året för att planera samverkan utifrån behov och handlingsplanens tematiska områden. Handlingsplanen ska bidra till måluppfyllelsen av indikatorerna för livsmedel i den regionala utvecklingsstrategin som beslutas och följs upp av Region Uppsala.

Vi hoppas att handlingsplanen ska inspirera till insatser som stärker den regionala livsmedelsproduktionen.

För att nå handlingsplanens mål måste aktörer i länet samverka och initiativ från företagare och organisationer uppmuntras. Handlingsplanens tematiska områden utgör de huvudsakliga inriktningarna fram till uppdateringen av den regionala utvecklingsstrategin som sker i slutet av 2024.

